KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 31.8.2023 r.
COM(2023) 500 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

Sprawozdanie roczne dotyczące operacji pomocy humanitarnej Unii Europejskiej finansowanych w 2022 r.

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie 2

Ogólny kontekst udzielania pomocy 2

Udzielanie odpowiedniej i skutecznej pomocy humanitarnej ludności dotkniętej kryzysami 6

Przegląd wszystkich zewnętrznych ocen przeprowadzonych w odniesieniu do konkretnych operacji 10

POWIĄZANE STRONY 11

Wprowadzenie

W niniejszym sprawozdaniu przedstawiono najważniejsze działania i osiągnięcia Unii w obszarze pomocy humanitarnej w 2022 r. zrealizowane za pośrednictwem Dyrekcji Generalnej ds. Prowadzonych przez UE Operacji Ochrony Ludności i Pomocy Humanitarnej (ECHO) Komisji Europejskiej. Sprawozdanie przygotowano zgodnie z art. 19 rozporządzenia Rady (WE) nr 1257/96 z dnia 20 czerwca 1996 r. dotyczącego pomocy humanitarnej, który nakłada na Komisję obowiązek przedstawiania Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdania rocznego wraz z podsumowaniem działań sfinansowanych w ciągu poprzedzającego roku.

Zadaniem Dyrekcji Generalnej ds. Prowadzonych przez UE Operacji Ochrony Ludności i Pomocy Humanitarnej (DG ECHO) jest **działanie na rzecz ratowania i ochrony życia, zapobiegania ludzkiemu cierpieniu i jego łagodzenia, a także ochrony integralności i godności ludzkiej osób należących do populacji dotkniętych zagrożeniami naturalnymi lub katastrofami spowodowanymi przez człowieka**, do których dochodzi w UE lub poza jej granicami. W ramach tego wspólnego nadrzędnego celu DG ECHO działa zarówno jako unijny darczyńca pomocy humanitarnej i podmiot zajmujący się reagowaniem kryzysowym, jak również jako organ koordynujący i ułatwiający przeprowadzanie operacji ochrony ludności za pośrednictwem Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności (UMOL).

Unia Europejska – działając za pośrednictwem DG ECHO – udziela pomocy humanitarnej stosownie do potrzeb na całym świecie w oparciu o zasady humanitarne, tj. zasady **humanitaryzmu, bezstronności, niezależności i neutralności** zagwarantowane w art. 214 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej[1] oraz w Konsensusie europejskim w sprawie pomocy humanitarnej[2]. Unia udziela pomocy humanitarnej bez względu na jakiekolwiek programy polityczne i dąży do zapewnienia wsparcia wszystkim osobom najbardziej potrzebującym, niezależnie od ich narodowości, religii, pochodzenia etnicznego czy przekonań politycznych.

Ogólny kontekst udzielania pomocy

Rok 2022 stał w dużej mierze pod znakiem **rozpoczętej przez Rosję wojny napastniczej przeciwko Ukrainie**, która doprowadziła do bezprecedensowej katastrofy humanitarnej na terytorium Europy. W konsekwencji UE zorganizowała szeroko zakrojoną operację pomocy humanitarnej oraz największą, najdłuższą i najbardziej złożoną operację reagowania na potrzeby w dziedzinie ochrony ludności od początku istnienia UMOL. Sytuacja ta **stanowiła istotny przełom**, jeżeli chodzi o wzajemne interakcje między operacjami pomocy humanitarnej a operacjami reagowania na potrzeby w dziedzinie ochrony ludności, za sprawą **bezprecedensowej odpowiedzi ze strony** wszystkich 27 państw członkowskich UE oraz czterech państw uczestniczących w UMOL[3].

Do dalszego drastycznego pogarszania się sytuacji humanitarnej dochodziło również w wielu innych miejscach na świecie wskutek trwających konfliktów i utrzymującego się stanu braku bezpieczeństwa, wpływu zmiany klimatu, nieudolnego sprawowania rządów, utrzymujących się skutków pandemii COVID-19 i innych ognisk epidemiologicznych oraz

[1] EUR-Lex - 12016ME/TXT - PL - EUR-Lex (europa.eu).
[2] Wspólne oświadczenie Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie, Parlamencie Europejskim i Komisji Europejskiej (2008/C 25/01).
[3] Islandia, Macedonia Północna, Norwegia i Turcja.

pośredniego wpływu rozpoczętej przez Rosję wojny napastniczej przeciwko Ukrainie, co przełożyło się na **bezprecedensowo wysoki poziom potrzeb humanitarnych.** W najnowszym globalnym przeglądzie pomocy humanitarnej z 2022 r.[4], opublikowanym przez Biuro ds. Koordynacji Pomocy Humanitarnej (OCHA) Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ), oszacowano, że według stanu na koniec 2022 r. pomocy i ochrony humanitarnej potrzebowało 326 mln osób, co stanowiło wzrost o 30,4 % w porównaniu z 2021 r. Dalsze pogarszanie się sytuacji humanitarnej w Afganistanie, Etiopii i Sudanie czy klęski żywiołowe o dużym zasięgu, do których doszło w miesiącach letnich, takie jak niszczycielskie powodzie w Burkina Faso, Czadzie, Hondurasie czy Pakistanie, to tylko niektóre spośród licznych przykładów wyraźnie świadczących o stałym wzroście potrzeb humanitarnych. Poziom zasobów przeznaczanych na wspieranie operacji humanitarnych nie nadążał za gwałtownie zwiększającymi się potrzebami – **dysproporcja między potrzebami a kwotą finansowania pomocy humanitarnej na świecie wzrosła** jeszcze bardziej w 2022 r., z różnicy między zapotrzebowaniem a zmobilizowanymi funduszami na poziomie 11,3 mld USD pod koniec 2021 r. do luki na poziomie 18,3 mld USD pod koniec 2022 r.[5].

Co więcej, pomocy humanitarnej często udziela się w bardzo trudnych okolicznościach charakteryzujących się **nieprzewidywalnością, zmiennością i brakiem bezpieczeństwa**. Strefy konfliktu pojawiają się i znikają oraz podlegają nieustannym przemianom, co wiąże się z poważnym ryzykiem dla bezpieczeństwa sieci DG ECHO działającej w terenie (50 biur, 160 członków personelu międzynarodowego i 300 członków personelu krajowego) oraz członków personelu przebywających na misjach, a także utrudnia udzielanie pomocy humanitarnej z uwagi na ograniczenie lub **odmowę dostępu** do osób potrzebujących tej pomocy. Wpływa to również na kontrole, które muszą zostać przeprowadzone (tj. monitorowanie działań objętych dofinansowaniem w terenie oraz audyty na miejscu), jak również na możliwość oceny potrzeb humanitarnych. Coraz częstsze przypadki **naruszania międzynarodowego prawa humanitarnego** sprawiają, że udzielanie pomocy humanitarnej staje się jeszcze trudniejsze i jeszcze bardziej niebezpieczne.

Pomimo tych **wyzwań** DG ECHO **zdołała zrealizować postawione przed nią cele** zgodnie z priorytetami i głównymi działaniami przedstawionymi w komunikacie Komisji w sprawie operacji humanitarnych UE „Nowe wyzwania, te same zasady", przyjętym w marcu 2021 r.[6]. **UE pozostała jednym z ważniejszych darczyńców pomocy humanitarnej na świecie**, udzielając pomocy humanitarnej w 83 państwach w sposób oparty na zasadach i dostosowany do potrzeb, zapewniając 8,2 % łącznej kwoty finansowania przekazywanego w ramach globalnego systemu pomocy humanitarnej[7]. Unia dąży do zapewnienia dostępności finansowania, aby udzielać wsparcia możliwie jak największej liczbie osób w możliwie jak największej liczbie państw, oraz do zagwarantowania możliwości szybkiego, efektywnego i kompleksowego reagowania w sytuacjach kryzysowych.

Ostateczny **budżet na pomoc humanitarną na 2022 r.** opiewał na kwotę **2,6 mld EUR**, co pozwoliło DG ECHO interweniować nie tylko w ramach szeroko zakrojonych

[4] Biuro ONZ ds. Koordynacji Pomocy Humanitarnej, globalny przegląd pomocy humanitarnej z 2022 r., aktualizacja z grudnia (stan na 31 grudnia 2022 r.), 10 stycznia 2023 r.

[5] Biuro ONZ ds. Koordynacji Pomocy Humanitarnej, globalny przegląd pomocy humanitarnej z 2022 r. oraz Biuro ONZ ds. Koordynacji Pomocy Humanitarnej, globalny przegląd pomocy humanitarnej z 2021 r., aktualizacja z grudnia (stan na 31 grudnia 2021 r.), 17 stycznia 2022 r.

[6] KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY w sprawie operacji humanitarnych UE: nowe wyzwania, te same zasady, COM(2021) 110 final.

[7] System monitorowania finansowego ONZ, podsumowanie globalnego przeglądu sytuacji w zakresie finansowania z 2022 r.

kryzysów humanitarnych – takich jak kryzysy w Ukrainie, Syrii, Afganistanie lub Etiopii – ale również w zapomnianych/pomijanych kryzysach, tj. kryzysach poważnych i przedłużających się, które nie przyciągają uwagi mediów i w przypadku których poziom międzynarodowego wsparcia dla dotkniętych nimi osób jest niewystarczający, takich jak kryzys na Haiti czy kryzys dotykający ludność Rohingja.

Początkowy budżet na pomoc humanitarną na 2022 r. opiewał na kwotę 1 794,4 mln EUR[8] (uwzględniając przedpłatę środków w wysokości 211 mln EUR z rezerwy na rzecz solidarności i pomocy nadzwyczajnej (SEAR)). Na przestrzeni roku budżet został kilkukrotnie zasilony dodatkowymi funduszami pochodzącymi z następujących źródeł:

- SEAR – fundusze przeznaczone na pokrycie kosztów związanych z szeregiem kryzysów, m.in. z kryzysem w Ukrainie oraz kryzysem spowodowanym pogarszającą się sytuacją w zakresie braku bezpieczeństwa żywnościowego na całym świecie (539 mln EUR)[9];
- przegrupowania środków w ramach instrumentów objętych działem VI na zaspokojenie potrzeb, jakie pojawiły się w rezultacie rozpoczętej przez Rosję wojny napastniczej przeciwko Ukrainie i wywołanych nią skutków kaskadowych (134,8 mln EUR);
- *Virement Aide Humanitaire* (VAH – art. 30 ust. 2 rozporządzenia finansowego): fundusze przeznaczone na pomoc dla Demokratycznej Republiki Konga (DR Konga) (2,3 mln EUR);
- Europejski Fundusz Rozwoju (145,5 mln EUR)[10]; ponownie przypisane dochody (3,8 mln EUR).

W załączniku I przedstawiono przegląd środków budżetowych przeznaczonych na pomoc związaną z głównymi kryzysami, w odniesieniu do których DG ECHO podejmowała działania w 2022 r. Najważniejsze działania w poszczególnych regionach świata można podsumować w następujący sposób:

- **Afryka Zachodnia i Środkowa:** biorąc pod uwagę rosnące potrzeby, DG ECHO przeznaczyła ponad 175 mln EUR w ramach swojego budżetu początkowego na przeciwdziałanie problemom związanym z brakiem bezpieczeństwa żywnościowego i niedożywieniem, zagwarantowanie świadczenia podstawowych usług społecznych (opieki zdrowotnej, edukacji, dostępu do wody i warunków sanitarnych) oraz wspieranie gotowości na wypadek klęsk żywiołowych w środkowej części Sahelu, Kotlinie Czadu, północno-zachodniej i południowo-zachodniej części Kamerunu, północno-zachodniej części Nigerii i Republice Środkowoafrykańskiej. DG ECHO starała się również propagować przestrzeganie międzynarodowego prawa humanitarnego oraz zapewniać ludności cywilnej i pracownikom niosącym pomoc humanitarną należytą ochronę. Budżet zasilono dodatkowymi środkami przeznaczonymi w szczególności na przeciwdziałanie problemowi braku bezpieczeństwa żywnościowego – w rezultacie budżet ostateczny na działania w tym regionie opiewał na ponad 330 mln EUR;
- **Afryka Wschodnia i Południowa:** w regionie dochodziło do konfliktów, co przekładało się na znaczne pogorszenie sytuacji humanitarnej, przede wszystkim w Sudanie, DR Konga, Rogu Afryki (Somalia, Etiopia, Kenia), Sudanie Południowym

[8] Kwota ta nie obejmuje wydatków na wsparcie (linie BA). Przy uwzględnieniu tego rodzaju wydatków początkowa kwota dla całego instrumentu wynosiła 1 806,06 mln EUR w 2022 r.

[9] Uwzględniając 39 mln EUR przeniesione z 2021 r.

[10] Środki pochodziły z 10. i 11. Europejskiego Funduszu Rozwoju.

i Mozambiku. Wiele obszarów zostało również dotkniętych poważnymi suszami lub ucierpiało w następstwie gwałtownych cyklonów, przede wszystkim w Afryce Południowej i regionie Oceanu Indyjskiego (Madagaskar/Mozambik), co doprowadziło do ogólnego braku bezpieczeństwa żywnościowego i utraty środków do życia. Budżet początkowy opiewający na kwotę 294 mln EUR został zwiększony do ponad 540 mln EUR, dzięki czemu DG ECHO mogła podejmować działania na rzecz zaspokojenia tych i innych pilnych potrzeb humanitarnych w omawianym regionie;

- **Afryka Północna, Irak i Półwysep Arabski:** DG ECHO przeznaczyła 128 mln EUR na zaspokojenie potrzeb osób przymusowo przesiedlonych w Afryce Północnej i Iraku oraz osób dotkniętych konfliktem w Jemenie; potrzeby te dotyczyły m.in. dostępu do wody, urządzeń sanitarnych i higieny, żywności i żywienia oraz edukacji i opieki zdrowotnej. Dzięki udostępnieniu dodatkowych środków finansowych przeznaczonych głównie na wzmocnienie reakcji na konflikt w Jemenie ostateczna kwota środków przyznanych na rzecz tego regionu osiągnęła poziom 215 mln EUR;
- **Bliski Wschód:** DG ECHO przewidziała budżet początkowy w wysokości 197 mln EUR na udzielanie pomocy ratującej życie milionom osób w Syrii dotkniętych konfliktem oraz na zaspokojenie podstawowych potrzeb osób przymusowo przesiedlonych i uchodźców w Jordanii i Libanie, a także Libańczyków znajdujących się w trudnej sytuacji – pod koniec 2022 r. budżet ostateczny opiewał na 240 mln EUR. W Palestynie[11] DG ECHO w dalszym ciągu zaspokajała potrzeby humanitarne wynikające z utrzymującej się okupacji i blokady Strefy Gazy. Budżet przeznaczony na przeciwdziałanie temu kryzysowi zwiększył się z 25 mln EUR do 26,5 mln EUR na przestrzeni 2022 r.;
- **Europa Południowo-Wschodnia, wschodnie sąsiedztwo i Turcja:** wojna napastnicza rozpoczęta przez Rosję przeciwko Ukrainie 24 lutego 2022 r. miała kluczowe znaczenie dla operacji humanitarnych w tym regionie. Początkowa kwota finansowania w wysokości 27 mln EUR przeznaczona dla Ukrainy, Bałkanów Zachodnich i regionu wschodniego sąsiedztwa została zwiększona do ponad 529 mln EUR. W ramach tej kwoty 485 mln EUR trafiło do 16 spośród 17,7 mln Ukraińców potrzebujących pomocy humanitarnej, natomiast 38 mln EUR zostało przeznaczone na pomoc ukraińskim uchodźcom, którzy uciekli do Republiki Mołdawii; wsparciem objęto również mołdawskie rodziny przyjmujące uchodźców. W Turcji Komisja w dalszym ciągu wspierała uchodźców znajdujących się w trudnej sytuacji, którzy potrzebowali pomocy humanitarnej, przekazując na ten cel fundusze w wysokości 125 mln EUR. Co więcej, w październiku 2022 r. sztandarowy program warunkowych transferów pieniężnych na rzecz edukacji (CCTE) został skutecznie przekazany do DG NEAR, zgodnie z założeniami strategii dotyczącej powiązań między aspektami humanitarnymi a rozwojowymi;
- **Azja i region Pacyfiku:** DG ECHO początkowo przeznaczyła ponad 114 mln EUR na działania w tym regionie w 2022 r., koncentrując się przede wszystkim na zaspokajaniu potrzeb osób przymusowo przesiedlonych w rezultacie przejęcia władzy przez talibów w Afganistanie w 2021 r., a także osób dotkniętych zamachem stanu, do którego doszło w 2021 r. w Mjanmie/Birmie, w tym Rohingjów oraz rohingijskich uchodźców w Bangladeszu. UE i jej państwa członkowskie udzieliły znaczącego wsparcia Pakistanowi w radzeniu sobie ze skutkami niszczycielskich powodzi, jakie dotknęły ten

[11] Użycie tej nazwy nie może być traktowane jako uznanie państwa Palestyna i pozostaje bez uszczerbku dla indywidualnych stanowisk państw członkowskich w tej kwestii.

kraj w czerwcu 2022 r., a także w opracowywaniu ram oceny potrzeb i odbudowy po klęskach żywiołowych. Komisja dążyła również do zaspokojenia potrzeb powstałych w rezultacie konfliktu na wyspie Mindanao i klęsk żywiołowych na Filipinach. Pod koniec 2022 r. budżet ostateczny na działania w tym regionie wyniósł 313 mln EUR;

- **Ameryki i Karaiby:** Działania Komisji koncentrowały się na udzielaniu pomocy osobom dotkniętym wewnętrznym i regionalnym kryzysem w Wenezueli, konfliktem zbrojnym w Kolumbii, a także wszechobecną przemocą zorganizowaną na Haiti, w Ameryce Centralnej i w Meksyku. Komisja dążyła również do zaspokojenia potrzeb humanitarnych osób przymusowo wysiedlonych na całym kontynencie i wspierała poprawę gotowości na wypadek klęsk żywiołowych. Początkowo Komisja przeznaczyła dla tego regionu ponad 74 mln EUR; środki te pod koniec roku zwiększono do 155 mln EUR.

DG ECHO co do zasady nie udziela pomocy humanitarnej bezpośrednio, ale realizuje powierzone jej zadania, przekazując środki finansowe około 200 partnerom (ich pełny wykaz zamieszczono w załączniku II). W 2022 r. podział środków finansowych między partnerów DG ECHO przedstawiał się następująco: 38,6 % środków trafiło do organizacji pozarządowych (NGO), 49,6 % do agencji ONZ, 11,2 % do organizacji międzynarodowych oraz 0,6 % do organizacji rządowych.

Udzielanie odpowiedniej i skutecznej pomocy humanitarnej ludności dotkniętej kryzysami

W 2022 r. DG ECHO wniosła istotny wkład w udzielanie odpowiedniej i skutecznej pomocy humanitarnej na całym świecie. W celu propagowania **multilateralizmu i międzynarodowego ładu opartego na zasadach** poprzez zwiększanie roli UE na świecie i dążenie do zagwarantowania, by jej głos był bardziej słyszalny, DG ECHO brała czynny udział w kształtowaniu rzecznictwa humanitarnego i polityki w zakresie pomocy humanitarnej na szczeblu europejskim i globalnym. Poczyniono istotne postępy w realizacji zobowiązań podjętych w ramach tzw. **wielkiego układu**[12] (Grand Bargain), w szczególności jeżeli chodzi o elastyczne finansowanie, wspólne i bezstronne oceny potrzeb oraz uproszczenie sprawozdawczości, co ma ostatecznie doprowadzić do poprawy efektywności i skuteczności działań w zakresie pomocy humanitarnej.

DG ECHO w dalszym ciągu wnosiła wkład w **krajowe fundusze finansowania zbiorowego**[13], aby w dalszym stopniu propagować **lokalizację** i wykorzystywanie finansowania bez wskazywania konkretnego celu. DG ECHO zintensyfikowała ponadto swoje rzecznictwo na rzecz znacznego zwiększenia wysiłków w zakresie finansowania pomocy humanitarnej oraz lepszego podziału odpowiedzialności między darczyńcami, w tym państwami członkowskimi, oraz podejmowała większą liczbę działań informacyjnych w tym obszarze. DG ECHO zacieśniła również długoterminowe **partnerstwa programowe**[14] z wybranymi agencjami ONZ i organizacjami międzynarodowymi, aby przetestować wydajniejsze i skuteczniejsze metody pracy, przygotowując się jednocześnie do wdrożenia planowanego modelu w 2023 r. Wśród przykładów innowacyjnych partnerstw programowych należy wymienić partnerstwo wspierające realizację programu Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża (MKCK) w zakresie przeciwdziałania przypadkom naruszania międzynarodowego prawa humanitarnego (trzy lata, środki w mniejszym stopniu przeznaczone na określony cel, 10

[12] Wielki układ (Grand Bargain).
[13] Afganistan, Sudan Południowy i Wenezuela.
[14] Partnerstwa programowe.

mln EUR rocznie) oraz partnerstwo wspierające Międzynarodową Federację Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca oraz realizację programu lokalizacji (ambitny trzyletni program obejmujący szereg państw i szereg sektorów, 67 mln EUR rocznie).

Polityka w zakresie logistyki humanitarnej[15] została przyjęta w lutym 2022 r., a jej głównym celem jest ratowanie życia poprzez poprawę efektywności i skuteczności operacji humanitarnych oraz wywieranego przez nie wpływu. **Potencjał europejskich działań w zakresie pomocy humanitarnej** (EHRC)[16], uruchomiony jako jeden z elementów tej polityki w marcu 2022 r., obejmuje narzędzia operacyjne opracowane z myślą o zapewnieniu partnerom szybkiego – choć tymczasowego – wsparcia służącego uzupełnieniu luk w zakresie pomocy humanitarnej przy jednoczesnym zapewnieniu większej skuteczności i oszczędności kosztowej przy udzielaniu pomocy. Wspomniane narzędzia obejmują świadczenie **wspólnych usług logistycznych** na rzecz organizacji partnerskich w dziedzinie pomocy humanitarnej w postaci międzynarodowych i wewnątrzkrajowych operacji transportowych (z wykorzystaniem różnych rodzajów transportu, uwzględniając unijny humanitarny most powietrzny i unijny transport lotniczy pomocy humanitarnej), zdolności magazynowych, zapasów na wypadek sytuacji nadzwyczajnej oraz innego rodzaju wsparcia logistycznego i działań koordynujących w obszarze logistyki, jak również specjalistycznej wiedzy medycznej. W 2022 r. Komisja przeprowadziła 9 operacji EHRC: na Madagaskarze (dwukrotnie), w Ukrainie, Mołdawii, Somalii, Afganistanie, Mozambiku, Ugandzie i Burkina Faso. Kontynuowano ponadto operacje w zakresie unijnego transportu lotniczego pomocy humanitarnej w Kenii, DR Konga i Mali. Zorganizowano 60 unijnych humanitarnych mostów powietrznych w celu zapewnienia wsparcia 24 partnerom w 4 państwach (Afganistanie, Somalii, Madagaskarze i Republice Mołdawii), w ramach których przetransportowano 842 tony artykułów humanitarnych. W ramach wsparcia udzielonego 49 organizacjom partnerskim w dziedzinie pomocy humanitarnej w Ukrainie i Republice Mołdawii zorganizowano ponadto 660 operacji transportu drogowego i otwarto trzy magazyny. Na realizację działań w tym zakresie w 2022 r. przeznaczono kwotę 23,5 mln EUR.

DG ECHO w pełni wykorzystywała swój **zestaw narzędzi na wypadek sytuacji wyjątkowych** obejmujący narzędzie na potrzeby działania w poważnych sytuacjach wyjątkowych na dużą skalę (ALERT), narzędzie do celów zwalczania epidemii, narzędzie do celów reakcji na niewielką skalę oraz fundusz pomocy w przypadku klęsk żywiołowych, udzielając nadzwyczajnej pomocy humanitarnej pierwszej linii opiewającej na kwotę 36,5 mln EUR w nagłych sytuacjach kryzysowych, których nie była w stanie przewidzieć w swoich planach wdrażania pomocy humanitarnej. Poniżej przedstawiono wybrane przykłady działań, na realizację których przyznano finansowanie: narzędzie do celów reakcji na niewielką skalę, a następnie narzędzie ALERT zostały wykorzystane na potrzeby natychmiastowej reakcji na powodzie, które nawiedziły Pakistan, i na cyklony tropikalne na Filipinach, na Madagaskarze, w Mozambiku i na Kubie, jak również na trzęsienia ziemi w Afganistanie i na Filipinach; za pośrednictwem narzędzia do celów zwalczania epidemii udzielano wsparcia w kontekście reakcji na epidemię gorączki Ebola w Ugandzie i reakcji na epidemię cholery w Libanie, w Syrii, na Haiti, w Nigerii i w Malawi. DG ECHO przekazała dodatkowe zasoby na realizację 67 operacji finansowanych ze środków funduszu pomocy w przypadku klęsk żywiołowych prowadzonych przez Międzynarodową Federację Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca w 52 państwach, w tym również w związku z klęską głodu

[15] Tematyczny dokument programowy DG ECHO: Polityka w zakresie logistyki humanitarnej.
[16] DG ECHO: nota informacyjna dotycząca potencjału europejskich działań w zakresie pomocy humanitarnej.

w Afryce oraz w związku z powodziami i trzęsieniami ziemi w Azji Południowo-Wschodniej i w Ameryce Południowej.

Co więcej, w 2022 r. DG ECHO w dalszym ciągu opracowywała **polityki i wytyczne ukazujące stanowisko Komisji w najistotniejszych kwestiach** i przekazywała partnerom wykonawczym konkretne zalecenia, aby zapewnić jakość, spójność i rozliczalność operacji humanitarnych finansowanych przez UE.

Jeżeli chodzi o **wsparcie żywnościowe, żywienie i zapobieganie głodowi** – obszary, w których sytuacja uległa dodatkowemu pogorszeniu w bezpośrednim następstwie prowadzonej przez Rosję wojny napastniczej przeciwko Ukrainie z powodu wzrostu cen żywności, energii i nawozów – DG ECHO znacząco zwiększyła kwotę wsparcia, która przekroczyła miliard euro (a więc ponad 75 % więcej niż w 2021 r.). DG ECHO odegrała również kluczową rolę w procesie opracowywania i tworzenia warunków sprzyjających wdrażaniu kompleksowej strategii reakcji Drużyny Europy, która została przyjęta przez UE i jej państwa członkowskie w czerwcu 2022 r. Sprawozdawczość prowadzona w kontekście ram rozliczalności inicjatywy „Żywienie na rzecz wzrostu”[17] potwierdza ponadto, że DG ECHO i UE są na dobrej drodze do wywiązania się z podjętego przez Drużynę Europy w 2021 r. zobowiązania do wsparcia realizacji celów w obszarze żywienia budżetem opiewającym na kwotę co najmniej 4,2 mld EUR do 2024 r.

W 2022 r. na realizację projektów koncentrujących się na **sektorze opieki zdrowotnej** jako na sektorze pierwotnym przeznaczono wsparcie opiewające na kwotę niemal 300 mln EUR. Biorąc pod uwagę coraz większą złożoność kryzysów humanitarnych, z których wiele jest rozciągniętych w czasie, głównym celem wsparcia pozostało zagwarantowanie należytego zaspokojenia podstawowych potrzeb zdrowotnych poprzez stosowanie koncentrującego się na potrzebach, wielosektorowego podejścia zgodnego z zasadą „zdrowie we wszystkich politykach”. DG ECHO traktowała również priorytetowo działania służące zapobieganiu epidemiom/pandemiom, gotowości na ich wystąpienie i reagowania na nie w świetle wniosków wyciągniętych z pandemii COVID-19, koncentrując się w szczególności na zapewnieniu równego dostępu do wysokiej jakości opieki i medycznych środków przeciwdziałania w krajach i środowiskach humanitarnych o niskim dochodzie. DG ECHO wspierała ponadto międzysektorowe aspekty globalnej polityki zdrowotnej, aby zagwarantować stosowanie holistycznego podejścia w szczególności w obszarze zdrowia psychicznego i wsparcia psychospołecznego, praw i zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego oraz kwestii związanych ze zdrowiem w kontekście przymusowych przesiedleń.

W 2022 r. DG ECHO dalej prowadziła w sposób systematyczny publiczne rzecznictwo **międzynarodowego prawa humanitarnego** za pomocą publicznych oświadczeń i interwencji na forach wielostronnych. DG ECHO była współorganizatorem imprezy towarzyszącej poświęconej propagowaniu odpowiedzialności z tytułu naruszeń międzynarodowego prawa humanitarnego, w szczególności jeżeli chodzi o przemoc seksualną i przemoc ze względu na płeć, która odbyła się przy okazji tygodnia ministerialnego Zgromadzenia Ogólnego ONZ. Problematyka międzynarodowego prawa humanitarnego była również szeroko omawiana podczas pierwszego Europejskiego Forum Humanitarnego w marcu 2022 r. DG ECHO kontynuowała wsparcie i rzecznictwo na rzecz ochrony pracowników humanitarnych i pracowników służby zdrowia oraz sektora edukacji przed atakami i podejmowała działania służące wspieraniu dzieci uwikłanych w konflikty zbrojne. DG ECHO zapewniała warunki sprzyjające koordynowaniu działań

[17] Sprawozdanie na temat sytuacji żywieniowej na świecie z 2022 r..

odpowiednich podmiotów unijnych, w szczególności w ramach międzyresortowej grupy ds. międzynarodowego prawa humanitarnego, i wspierała podejmowanie przez UE bardziej zdecydowanych działań w obszarze dyplomacji humanitarnej. DG ECHO udostępniała również finansowanie na realizację projektów związanych z międzynarodowym prawem humanitarnym, w szczególności poprzez objęcie wsparciem programu MKCK służącego przeciwdziałaniu przypadkom naruszania międzynarodowego prawa humanitarnego w ramach swojego pierwszego tematycznego partnerstwa programowego.

W związku z powtarzającymi się przypadkami naruszania międzynarodowego prawa humanitarnego i w obliczu powszechnego zagrożenia przemocą, ubóstwem i nadużyciami oraz w świetle powszechnych przypadków dopuszczania się przemocy i nadużyć w kontekście współczesnych kryzysów, jak również szerzącego się w związku z nimi ubóstwa, DG ECHO w dalszym ciągu traktowała **zapewnianie ochrony** jako jeden z priorytetów i dążyła do należytego uwzględnienia problematyki płci i wieku we wszystkich sektorach interwencji, przedstawiając swoje podejście do płci i przemocy ze względu na płeć w kontekście kryzysów humanitarnych w dokumencie roboczym służb Komisji pt. *„Płeć: różne potrzeby, dostosowana pomoc”*[18]. DG ECHO pozostała aktywnym członkiem Wezwania do działania w celu ochrony przed przemocą uwarunkowaną płcią w sytuacjach nadzwyczajnych[19] i przekazywała informacje dotyczące zobowiązań zaciągniętych w ramach planu działania na lata 2021–2025[20]. DG ECHO skoncentrowała się ponadto w większym stopniu na problemie przemocy seksualnej w konfliktach zbrojnych w odpowiedzi na obserwacje poczynione w kontekście kilku niedawno zakończonych i trwających nadal kryzysów. Zgodnie ze strategią UE na rzecz praw dziecka[21] z 2021 r. DG ECHO zintensyfikowała działania na rzecz ochrony dzieci, uzupełniając je również o działania w zakresie rzecznictwa. DG ECHO zwracała również szczególną uwagę na zaspokajanie potrzeb osób z niepełnosprawnościami zgodnie z wytycznymi w sprawie włączenia osób z niepełnosprawnościami w finansowane przez UE operacje pomocy humanitarnej oraz ze strategią na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami na lata 2021–2030.

DG ECHO w dalszym ciągu kładła nacisk na **edukację w sytuacjach nadzwyczajnych**, utrzymując swoje zobowiązanie do inwestowania w edukację na ambitnym poziomie 10 % początkowego rocznego budżetu pomocy humanitarnej UE. W 2022 r. łączna kwota inwestycji w edukację w sytuacjach nadzwyczajnych przekroczyła 220 mln EUR, a celem tych inwestycji jest objęcie ponad 6 mln dzieci i młodych nastolatków bezpośrednim lub pośrednim wsparciem edukacyjnym.

Jeżeli chodzi o kwestie związane z **transferami środków pieniężnych na pomoc humanitarną**[22], DG ECHO opublikowała swoją politykę w tym zakresie w marcu 2022 r., rozpowszechniając ją szeroko w celu poprawy jakości i efektywności programów wsparcia pieniężnego. Wspomniana polityka pociąga za sobą istotną zmianę w kwestii łączenia transferów środków pieniężnych z ochroną socjalną i zapewnia możliwość czerpania korzyści wynikających z synergii z najważniejszymi osiągnięciami w dziedzinie cyfryzacji i zazieleniania pomocy humanitarnej. Wspólnie ze Stanami Zjednoczonymi (Biurem ds. Pomocy Humanitarnej i Biurem ds. Ludności, Uchodźców i Migracji) DG ECHO reprezentowała Forum Darczyńców Pomocy Pieniężnej w grupie ds. koordynacji

[18] https://ec.europa.eu/echo/files/policies/sectoral/gender_thematic_policy_document_en.pdf
[19] https://www.calltoactiongbv.com/
[20] https://www.calltoactiongbv.com/what-we-do
[21] COM(2021) 142 final.
[22] Tematyczny dokument programowy DG ECHO nr 3: Transfery środków pieniężnych.

pomocy pieniężnej działającej w ramach wielkiego układu 2.0 (Grand Bargain 2.0). Ten nowy model został zatwierdzony przez Stały Komitet Międzyinstytucjonalny (IASC), co stanowiło istotny krok naprzód w procesie tworzenia architektury koordynowania pomocy humanitarnej, w którym znaczący udział mają podmioty na szczeblu lokalnym.

Jeżeli chodzi o **zmianę klimatu i degradację środowiska**, DG ECHO kontynuowała dostosowywanie swoich działań w zakresie pomocy humanitarnej do rosnących i zmieniających się potrzeb. Ryzyko związane z klimatem jest obecnie brane pod uwagę przy przeprowadzaniu operacji humanitarnych. W 2022 r. opublikowano minimalne wymagania w zakresie ochrony środowiska i powiązane z nimi wytyczne[23], aby zmniejszyć ślad węglowy pomocy humanitarnej i ograniczyć wyrządzane przez nią szkody w środowisku. Partnerom i personelowi DG ECHO udzielano pomocy technicznej i wsparcia technicznego, aby zapewnić należyte uwzględnienie kwestii środowiskowych w ramach operacji pomocy humanitarnej przeprowadzanych przez DG ECHO i przez jej partnerów. DG ECHO zwiększyło ponadto swoje wsparcie na rzecz gotowości na wypadek klęsk żywiołowych[24], propagując gotowość na wypadek jednoczesnego wystąpienia wielu zagrożeń oraz podejmowanie działań antycypacyjnych. W 2022 r. na ukierunkowane działania w zakresie gotowości przeznaczono 77 mln EUR (aby uzyskać bardziej szczegółowe informacje, zob. załącznik I), przy czym 32 % operacji humanitarnych finansowanych przez UE uwzględniało elementy związane z gotowością na wypadek klęsk żywiołowych[25].

DG ECHO opracowała zestaw działań komunikacyjnych mających na celu utrzymanie wysokiego poziomu wsparcia publicznego i poparcia politycznego dla działalności Unii w obszarze pomocy humanitarnej i ochrony ludności, które wpisują się w narrację dotyczącą solidarności UE. Na przykład, DG ECHO opublikowała serię artykułów w prasie na poziomie centralnym i lokalnym, wznowiła również cieszącą się popularnością serię wizyt w terenie z udziałem europejskich dziennikarzy, a także zapewniła dziennikarzom możliwość udziału w podróżach odbywanych przez komisarza Janeza Lenarčiča. W 2022 r. DG ECHO przeprowadziła szereg kampanii informacyjnych, m.in. kampanię „Climate Connect" ukazującą humanitarne skutki zmiany klimatu, która to kampania dotarła do ponad 36 mln młodych osób w państwach członkowskich.

Przegląd wszystkich zewnętrznych ocen przeprowadzonych w odniesieniu do konkretnych operacji

Służby Komisji zajmujące się przeprowadzaniem ocen są odpowiedzialne za nadawanie kierunku funkcji oceny, koordynowanie tej funkcji, jej monitorowanie i prowadzenie sprawozdawczości z jej stosowania. Opracowują one terminowe, wysokiej jakości wyniki ocen, aby zapewnić dostępność dowodów, możliwość świadomego podejmowania decyzji i rozliczalność. Oceny mogą mieć charakter geograficzny lub tematyczny bądź koncentrować się na konkretnym partnerstwie. W załączniku III przedstawiono wykaz ocen zakończonych w 2022 r. oraz wykaz ocen będących w toku.

[23] guidance_on_the_operationalisation_of_the_mers_for_eu-funded_humanitarian_aid_operations.pdf (europa.eu).

[24] W następstwie wdrożenia podejścia przyjętego w 2021 r. (wytyczne DG ECHO dotyczące gotowości na wypadek klęsk żywiołowych).

[25] Odsetek ten obliczono na podstawie zmienionej metodyki, która opiera się wyłącznie na informacjach przekazywanych przez organizacje partnerskie UE w dziedzinie pomocy humanitarnej i która może nie uwzględniać starań na rzecz należytego uwzględniania problematyki gotowości podejmowanych w innych sektorach, w których przeprowadza się operacje.

POWIĄZANE STRONY

- Ogólne informacje na temat DG ds. Europejskiej Ochrony Ludności i Pomocy Humanitarnej (DG ECHO):
  http://ec.europa.eu/echo/en

- Informacje finansowe dotyczące działań Komisji Europejskiej z zakresu pomocy humanitarnej w 2022 r.:
  Decyzje w sprawie finansowania (projekty o dużym oddziaływaniu) podjęte w 2022 r. (europa.eu)

- Informacje operacyjne z poprzednich lat:
  Dyrekcja Generalna ds. Prowadzonych przez UE Operacji Ochrony Ludności i Pomocy Humanitarnej | Komisja Europejska (europa.eu)

- Roczne sprawozdanie z działalności DG ECHO za 2022 r.:
  Roczne sprawozdanie z działalności za 2022 r. – Dyrekcja Generalna ds. Prowadzonych przez UE Operacji Ochrony Ludności i Pomocy Humanitarnej (ECHO) (europa.eu)

- Sprawozdanie roczne z zarządzania i wykonania za 2022 r.:
  Sprawozdanie roczne z zarządzania i wykonania za 2022 r. (europa.eu)

- Sprawozdania z oceny DG ECHO:
  https://ec.europa.eu/echo/funding-evaluations/evaluations_en

- Dane dotyczące finansowania pomocy humanitarnej przez Komisję Europejską i państwa członkowskie: https://webgate.ec.europa.eu/hac/